חומרי. בוטייני"ש שעושין של בדיל וחורזין הרבה מהן בחוט אחד ועושין אותו כמין ענק ונושאין בצואריהן למכור. ויש גורסין פתכייתא והן של זכוכית כמין טבעות דקיס וקורין אותו פוריל"ש ובלשון רבותינו אושטנית: **חד שוכא.** מלא חוט הענק: **מיקדשא לי.** בלשון שאילה: **הב אשקי ושדי.** דלא כפלתיה לדיבורא: **פגא דמלכא.** בכתר המלך נשבע: **והלכתא כר"א.** דאמר (לעיל דף ח.) התקדשי לי במנה ונתן לה דינר הרי זו מקודשת ויש לה: **כרבא אמר רב נחמן.** דאמר לעיל (שם) מנה אין כאן משכון אין כאן: **בתך מקודשת לי.** והיא ברשות אביה לקדשה כגון שלא בגרה: **נשטר זביני.** ומנלן דכי האי גוונא הוי שטרא: **מאי טעמא קריה ביה יקנו משום דכתיב ומכר.** בתמיה קרי ביה כי יקח וימא דאבי[1] הגערה קאמר שיהא מקיחה לבעל ומשום דכתיב את בתי נתתי: **הלכתא נינהו.** למשה מסיני: **הפס נמי.** גבי שטר זביני כתיב ואקח את ספר המקנה אלמא המוכר נתנו לנוקח דכתיב ואקח ולא כתיב ואתן וירמיהו היה קונה את השדה מיד חנמאל אלמא מוכר כותב שדי מכורה לך ונותן ביד לוקח אבל הכא כי יקח כתיב: **כין ע"י עצמה.** שקבלתה היא מדעתו של אב: **מדעתה.** שהיא אמרה לו לקבל. והא דבעינן דעתא דידה והוא שבגרה: **אלא נשמה.** שנכתב נשם אשה אחרת ומגלה:

הב אשקי ושדי אינה מקודשת. ולא"ת מי גרע ממתן מעות לפלוני דמקודשת[a] כ"ש כשאומרת תן לי וי"ל דשאני הכא דמעיקרא היתה שואלת שלא בתורת קידושין ומשום הכי איכא למימר כשאומרת הב אדעתא דמעיקרא קאמרה: **כל אשקי אשקויי כו'.** הגך תלת עובדי איצטריך לאשמועינן דבשום דבר אין מועיל לא במידי דאכילה ושתיה ולא בשאר מילי:

והלכתא שיראי לא צריך שומא. [b]ולא"ת אמאי איצטריך לפסוק כרבה לגבי רב יוסף דהא בנבא בתרא (דף קמג: תו) פסקינן הלכתא כרבה בר משדה ענין ומחלה וי"מ דהיינו דוקא במילי דב"ב ולא נהירא [c]דע"כ בכולי גמרא הלכתא כרבה כדמוכח פרק מי שאחזו (גיטין דף עד:) גבי ההוא דאמר ליה לאריסיה כ"ע דלו תלתא ושקלו ריבעא כו' וקאמר ותסברא דרבה כרשב"ג והא קי"ל הלכתא כרבה ובהא קי"ל אין הלכה כרשב"ג משמע מדקאמר והא קי"ל הלכתא כרבה משמע דבכולי גמרא הלכתא כוותיה[d] ושמא יש לדחות דהתם יש ספרים דגרסי בהא קי"ל הלכתא כרבה דמשמע בהא דוקא ולא בכולי גמרא מיהו קשיא אמאי לא קאמר בהדיא הלכתא כוותיה דרבה כדאמר הלכה כר' אלעזר והלכתא כרבא אמר רב נחמן ואומר ר"ת דאתא לאשמועינן[e] דדוקא שיראי הוא דלא צריכי שומא לפי ששומתן ידוע קצת ואין רגילין לטעות בו כל כך אבל שאר דברים כגון אבנים טובות ומרגליות שיש שאינם טובות אלא מעט[f] ורגילים לטעות בהרבה יותר משוויים[g] צריכי שומא משום דלא סמכה דעתה ולפיכך נהגו העולם לקדש בטבעת שאין בה אבן והא דאמר לקמן בפרק שני (דף מח:) שהוסיף לה נופך משלו יש לומר ששמו אותו[h] אי נמי ההוא נופך כעין שיראי שידוע שוויו קצת וההוא גברא דקדש באבנא דכוחלא (לקמן דף יב.) והוה רב חסדא משער אי אית ביה שוה פרוטה אבנא דכוחלא לא הוי כשאר אבנים טובות אלא כעין אבני שיש כדאשכחנא פ"ה דסוכה (דף נא:) בהורדוס דבניה לבהמ"ק באבני דשישא וכוחלא ומרמרא וי"מ משום הכי איצטריך לפסוק כרבה לגבי רב יוסף משום דרב יוסף לגא בעיל דף ח.) כמה ראיות לדבריו עוד י"מ מש"ה לא קאמר הלכתא כרבה דלא תימא דהיינו רבה דאיכא דאמרי דבכל דהו לא צריכי שומא אבל אמר לה ממשין ושו ממשין בעי שומא לפיכך פסק דבשום ענין לא בעי שומא לפי זה הטעם יתישב הא דאיצטריך לפסוק כרבה [i]אע"ג דבכל דוכתא קי"ל כוותיה: **כתב על הנייר ועל החרס.** משמע דשטר כשר על החרס וכן משמע לקמן בפירקין (דף כו.) דאמר כתב לו על הנייר ועל החרס שדי מכורה לך שדי נתונה לך הרי זו מכורה ונתונה וקשה דאמר בפ"ב דכתובות (דף כא.[j]) הא מאן דבעי לאחוויי חתימת ידיה בבי דינא לכתוב אחספא כו' וקאמר דוקא אחספא אבל אמגילתא לא דלמא משכח איניש דלא מעלי וכתיב עליה מאי דבעי ותנן הוליא עליו כתב ידו משמע אבל על חרס ליכא למיחש להכי דאפי' כתוב עליו לא יועיל ואומר ר"ת דהתם דלקמן וההיא דהכא אתיא כר' אלעזר דאמר והיא דכתובות אתיא כר"מ דאמר (שם) עדי חתימה כרתי וההיא דהכא לא אתיא כר' מאיר דכיון דבעינן בשטר קדושין עדי חתימה כדמוכח לקמן בפרק שני (דף מא.) ועדיים שעל גבי החרס לא משיבי ואין מוכיח מתוכו כלום בחרס דדבר שיכול להזדייף הוא ותנן בפ"ב דגיטין (דף כא:) אין כותבין לא על נייר מחוק ולא על דיפתרא משום שיכול להזדייף וחכמים מכשירין ואמרו[k] מאן חכמים ר' אלעזר ש"מ דלא מהני[l] בדבר שיכול להזדייף ואע"ג דאמר בגיטין בסוף פרק שני (דף כב: ושם[m]) לא הכשיר ר' אלעזר אלא בגיטין אבל בשטרות לא ה"מ בשטרות העומדות לראיה דבעינן ראוי לעמוד ימים רבים אבל זה שאינו עשוי אלא לקדש בו אשה ולקנות בו שדה כעין גיטין הוה שעשוי לגרש בו את האשה לפי שעה ואע"פ שהשטר של קנין יכול להועיל לראיה כמו כן הגט יכול להועיל כדאמר בפ' הכותב (כתובות פט:) ובפ"ק דב"מ (דף יח.) וכ"ת ליקרעיניה בעינא לאינסובי ביה אלמא אע"פ שהיא צריכה לראיה עיקרו לא לכך נעשה: **אף על פי שאין בו שוה פרוטה.** הכא ניחא דקאמר הוא רבותא לפי דבשוה פרוטה היתה ראויה להתקדש בלא שטר[n] אבל לקמן (דף כו.) גבי שדי מכורה לך יש לתמוה מאי רבותא דאע"פ שאין בו שוה פרוטה דהתם המוכר נותן השטר וכך לי בשוה פרוטה כמו באין בו שוה פרוטה וי"ל משום דכתב ביה נתינה מ[o] אחריתי ספרי[p] המקנה ס"ד דליבעי שוה פרוטה משום[q] דמוכר מקנה שדהו לנוקח קמ"ל דלא בעי: **הא לא דמי האי שטרא וכו'.** ומגט לא היה יכול להקשות[r] דבלא אחד דמי ספיר לגט דמה גט הבעל כותבו[s] (לא) בב"ד: **הלכתא נינהו.** תימה כיון דהלכתא נינהו ל"ל קרא דוילאה והיתה שהאשה נקנית בשטר וי"ל דשטר מכר לחוד הוי הלכתא ושטר קידושין נפקי מכי יקח דבעל כותבו ודמי[t] למכר ואע"ג דקאמר הלכתא נינהו לשון רבים לאו אתרוייהו קאי והכאי גוונא אשכחן ברים בנות כותים (נדה נב:) דקאמר הי הלכתא[u] [v]אך קשה לנקמן (דף כו.) גבי שדה קבעי מינן שנקנית בשטר ואייתי קרא דכתיב ואקח את ספר המקנה ושמא י"ל דכיון דהוה קרא לא הוי אלא מדברי קבלה אין להקפיד בכך אי נמי יש לפרש [w] הלכות מדינה כלומר מנהג היה כך:

הן

[a] [פי' מיי סדקות עכון ערך ממר טון], [b] [פי' מיי סדקות עכון ערך ממר טון], [c] ס"א שיפא, [d] יבמות נב. ע"ש, [e] [ל"ל אמר], [f] לקמן מח, [g] [בדפו"ר: דבאבי], [h] [לעיל ו:], [i] [ובלף קיד: ע"ש בתוס'], [j] [וש"ה ד"ה ודוקא], [k] [שם כב סוע"א], [l] [יש להוסיף: לר"מ. (הר"ש מדעפויס)], [m] [ד"ה אבנא], [n] [בדפו"ר: אמרי תמי. ועי' רש"ס], [o] [ירמיה לב, טו], [p] [בדפו"ר: ליתא בדפו"ל ועי' רש"ס], [q] [עי' תוספות סוכה כח. ד"ה הלכתא], [r] [בדפו"ר נוסף: הלכתא],

[s] חומרי[a] פתכייתא אתאי ההיא איתתא אמרה ליה הב לי חד[b] שוכא אמר לה אי יהבינא ליך מיקדשת לי אמרה ליה הבה מיהבה אמר רב חמא[c] כל הבה מיהבה לאו כלום הוא ההוא גברא דהוה קא שתי חמרא בחנותא אתאי ההיא איתתא אמרה ליה הב לי חד כסא אמר לה אי יהיבנא ליך מיקדשת לי אמרה ליה אשקויי אשקיין אמר רב חמא[d] כל אשקויי אשקיין לאו כלום הוא ההוא גברא דהוה קא שדי תמרי מדקלא אתאי ההיא איתתא א"ל שדי לי תרתי אמר לה אי שדינא ליך מיקדשת לי אמרה ליה שדי מישדא אמר רב זביד כל שדי מישדא לאו כלום הוא איבעיא להו הב אשקי ושדי מהו אמר רבינא מקודשת רב סמא בר רקתא אמר תגא דמלכא אינה מקודשת[e] והלכתא אינה מקודשת והלכתא שיראי לא צריכי שומא והלכתא כר"א והלכתא כרבא אמר רב נחמן: [f]ת"ר בשטר כיצד כתב לו על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה בתך מקודשת לי בתך מאורסת לי בתך לי לאינתו[g] הרי זו מקודשת מתקיף לה ר' זירא בר ממל הא לא דמי האי שטרא לשטר זביני התם מוכר כותב לו שדי מכורה לך הכא בעל כותב בתך מקודשת לי אמר רבא התם מעניינא דקרא והכא מעניינא דקרא התם כתיב[1] ומכר מאחוזתו במוכר תלה רחמנא הכא כתיב[2] כי יקח בבעל תלה רחמנא התם נמי כתיב[3] שדות בכסף יקנו קרי ביה יקנו מאי טעמא קרית ביה יקנו משום דכתיב ומכר ה"נ קרי ביה כי יקח דכתיב[4] את בתי נתתי לאיש הזה אלא אמר רבא הלכתא נינהו ואסמכינהו רבנן אקראי ואיבעית אימא התם נמי כתיב[5] ואקח את ספר המקנה[6] ואמר רבא אמר רב נחמן כתב לו על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה בתך מקודשת לי בתך מאורסת לי בתך לי לאינתו בין ע"י אביה בין ע"י עצמה[h] מקודשת מדעתו והוא שלא בגרה כתב לה על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה הרי את מקודשת לי הרי את לי לאינתו הרי את מאורסת לי מקודשת בין ע"י אביה בין ע"י עצמה[i] מדעתה והוא שבגרה: בעי ר' שמעון בן לקיש[j] שטר אירוסין שכתבו שלא לשמה מהו הויות ליציאות מקשינן מה יציאה

[a] תוס' ד"ה הב אשקי ושדי אינה מקודשת. ולא"ת מי גרע ממתן מעות לפלוני דמקודשת. כ"ש כשאומרת תן לי וי"ל דשאני הכא דמעיקרא היתה שואלת שלא בתורת קידושין ומשום הכי איכא למימר כשאומרת הב אדעתא דמעיקרא קאמרה: **כל אשקי אשקויי כו'.** הגך תלת עובדי איצטריך לאשמועינן דבשום דבר אין מועיל לא במידי דאכילה ושתיה ולא בשאר מילי:

[b] תוס' ד"ה והלכתא וכו' וא"ת אמאי איצטריך. עי' ברכות דף יב ע"ב וגמע"ל שם: **בא"ד** דע"כ בכולי גמרא. וכן דעת רש"י עירובין ד' נב ע"ב ד"ה ממלן והכי"ק פ"ב דשבת דף טו: **בסה"ד** אע"ג דבכל דוכתא ק"ל כוותיה. ועי' מגילה ד' כט ע"ב תד"ה והלכתא:

[c] הגהות הב"ח (א) תוס' ד"ה הא לא וכו' כותבו בלבד הס"ד: (ב) ד"ה הלכתא וכו' הלכות מדינה. ע"ב הא' ליתא אשכחן לקמן בדף לח ע"ב:

[d] תוס' ד"ה הא לא וכו' כותבו בלבד הס"ד: (ג) ד"ה הלכתא וכו' הלכות מדינה. ע"ב הא' ליתא אשכחן לקמן בדף לח ע"ב:

[e] תוס' ד"ה ולא צריכי שומא. כתב הר"ם פ"ז [מאישות הי"ח] אמר לה הרי את מקודשת לי בבגדים אלו שהם שוים חמשים דינר והיו של משי וכיוצא בהם שהאשה מתאוה להן אם היו שוים חמשים ה"ז מקודשת משעת לקיחה ואינם צריכים שומא בשוק ואח"כ תהיה מקודשת כדי שתסמוך דעתה, אלא הואיל והם שוים כמו שאמר לה הרי היא מקודשת משעה ראשונה ואם אינם שוים אינה מקודשת. ע"כ. נראה דעתו דדוקא שיראי וכיוצא בהן שהיא מתאוה להן ומעכבן לעצמה ואינה רוצה למכרם סמכא דעתה, אבל במה שאינה מתאוה להם שמא דעתה למכרם ולא סמכא דעתה שמא לא תמצא שויין. ומשום הכי פסיק בגמ' והלכתא שיראי לא צריכי שומא, ולא אמר והלכתא מאני לא צריכי שומא. ואיכא מ"ד ה"ה לכל מילי, והאי דנקט שיראי משום דעובדא דאיפלגיגו ביה רבה ורב יוסף שיראי הוו. **והלכתא כר' אלעזר.** דעת הרי"ף והר"ם [שם פ"ז הי"ד, עיי"ש] לפי מה שנמצא ברוב ההלכות, דהאי והלכתא כר' אלעזר דאי אמר לה התקדשי לי במנה סתם ונתן לה דינר, אפילו היה מונה והולך, ה"ז מקודשת וישלים, כדאוקימנא לתירוצא דתריצנא כר' אלעזר, ולא כרב אשי. וכן עיקר, דא"כ לימא נמי והלכתא כרב אשי. ואיכא מ"ד דהאי תירוצא לאו ר' אלעזר הוא דתרצה אלא בעל הגמ' הוא דתירצה הכי, ואפשר דר' אלעזר ס"ל כרב אשי הלכך האי והלכתא כר' אלעזר ממימריה בלחוד הוא דפסקינן כוותיה דהתקדשי

[f] תוס' ר"י הזקן חומרי. בוטיני"ש. שוכא. קשר או אגודה. **לאו כלום הוא.** שלא נתרצית ליקח לשם קדושין אלא לא תשחק בי בדברים אלו. ומסתברא דוקא שלא אמר לה עוד דבר אלא נתן בידה, אבל אם אמר לה בשעת נתינה הרי את מקודשת לי בזה וקבלה, ודאי האי הבה מיהבא דקאמרה ריצוי הוא ומקודשת שנאילו) לא היה ריצוי לא (היה לוקח) [הייתה לוקחת] מה שהוא נותן לה שהרי אין לה בהן כלום. **הב אשקי [ושדי מהו].** שלא כפלה הלשון, אי הוי ריצוי או לאו. **תגא.** עטרה, ולשון שבועה היא. **והלכתא שיראי לא צריכי שומא.** כתב הר"ם פ"ז [מאישות הי"ח] אמר לה הרי את מקודשת לי בבגדים אלו שהם שוים חמשים דינר והיו של משי וכיוצא בהם שהאשה מתאוה להן ומעכבן לעצמה ואינה רוצה למכרם סמכא דעתה, אבל במה שאינה מתאוה להם שמא דעתה למכרם ולא סמכא דעתה שמא לא תמצא שויין. ומשום הכי פסיק בגמ' והלכתא שיראי לא צריכי שומא, ולא אמר והלכתא מאני לא צריכי שומא. ואיכא מ"ד ה"ה לכל מילי, והאי דנקט שיראי משום דעובדא דאיפלגיגו ביה רבה ורב יוסף שיראי הוו. **והלכתא כר' אלעזר.** דעת הרי"ף והר"ם [שם פ"ז הי"ד, עיי"ש] לפי מה שנמצא ברוב ההלכות, דהאי והלכתא כר' אלעזר דאי אמר לה התקדשי לי במנה סתם ונתן לה דינר, אפילו היה מונה והולך, ה"ז מקודשת וישלים, כדאוקימנא לתירוצא דתריצנא כר' אלעזר, ולא כרב אשי. וכן עיקר, דא"כ לימא נמי והלכתא כרב אשי. ואיכא מ"ד דהאי תירוצא לאו ר' אלעזר הוא דתרצה אלא בעל הגמ' הוא דתירצה הכי, ואפשר דר' אלעזר ס"ל כרב אשי הלכך האי והלכתא כר' אלעזר ממימריה בלחוד הוא דפסקינן כוותיה דהתקדשי

[g] תוס' ר"ם הלכה ה סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' כט סעיף י:

[h] עא ד מיי' סס פ"ג הלכה ג סמג סס טוש"ע אה"ע סי' לב סעיף ג:

[i] עב ה מיי' סס [והל' יא] סמג סס טוש"ע סס סעיף ו [וסה"ל ה' סעי' ה]:

[j] ו [מיי' סס הל' יב טוש"ע אה"ע סי' לב סעי' ו וסי' לז סעיף כז]:

[k] ע א ב ג מיי' פ"ד מהל' אישות הלכה ה סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' כט סעיף י:

[l] עא ד מיי' סס פ"ג הלכה ג סמג סס טוש"ע אה"ע סי' לב סעיף ג:

[m] עב ה מיי' סס [והל' יא] סמג סס טוש"ע סס סעיף ו [וסה"ל ה' סעי' ה]:

[n] ו [מיי' סס הל' יב טוש"ע אה"ע סי' לב סעי' ו וסי' לז סעיף כז]:

[o] **לעזי רש"י**
בוטייני"ש. כפתורים.
פוריל"ש [פויולי"ש]. טבעות זכוכית דקות.
אושטנית [מושטניצי"ש]. ענקים, שרשרות.

[p] **מוסף רש"י**
הובא בסוף המסכת.

[q] **תוס' ר"י הזקן**
חומרי. בוטיני"ש. שוכא. קשר או אגודה. **לאו כלום הוא.** שלא נתרצית ליקח לשם קדושין אלא לא תשחק בי בדברים אלו. ומסתברא דוקא שלא אמר לה עוד דבר אלא נתן בידה, אבל אם אמר לה בשעת נתינה הרי את מקודשת לי בזה וקבלה, ודאי האי הבה מיהבא דקאמרה ריצוי הוא ומקודשת שנאילו) לא היה ריצוי לא (היה לוקח) [הייתה לוקחת] מה שהוא נותן לה שהרי אין לה בהן כלום. **הב אשקי [ושדי מהו].** שלא כפלה הלשון, אי הוי ריצוי או לאו. **תגא.** עטרה, ולשון שבועה היא. **והלכתא שיראי לא צריכי שומא.** כתב הר"ם פ"ז [מאישות הי"ח] אמר לה הרי את מקודשת לי בבגדים אלו שהם שוים חמשים דינר והיו של משי וכיוצא בהם שהאשה מתאוה להן ומעכבן לעצמה ואינה רוצה למכרם סמכא דעתה, אבל במה שאינה מתאוה להם שמא דעתה למכרם ולא סמכא דעתה שמא לא תמצא שויין. ומשום הכי פסיק בגמ' והלכתא שיראי לא צריכי שומא, ולא אמר והלכתא מאני לא צריכי שומא. ואיכא מ"ד ה"ה לכל מילי, והאי דנקט שיראי משום דעובדא דאיפלגיגו ביה רבה ורב יוסף שיראי הוו. **והלכתא כר' אלעזר.** דעת הרי"ף והר"ם [שם פ"ז הי"ד, עיי"ש] לפי מה שנמצא ברוב ההלכות, דהאי והלכתא כר' אלעזר דאי אמר לה התקדשי לי במנה סתם ונתן לה דינר, אפילו היה מונה והולך, ה"ז מקודשת וישלים, כדאוקימנא לתירוצא דתריצנא כר' אלעזר, ולא כרב אשי. וכן עיקר, דא"כ לימא נמי והלכתא כרב אשי. ואיכא מ"ד דהאי תירוצא לאו ר' אלעזר הוא דתרצה אלא בעל הגמ' הוא דתירצה הכי, ואפשר דר' אלעזר ס"ל כרב אשי הלכך האי והלכתא כר' אלעזר ממימריה בלחוד הוא דפסקינן כוותיה דהתקדשי

[r] **תורה אור השלם**
1. כִּי יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו וְגָאַל אֵת מִמְּכַר אָחִיו: ויקרא כה כה
2. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׂנֵאָהּ: דברים כב יג
3. שָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקְנוּ וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחָתוֹם וְהָעֵד עֵדִים בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּבִסְבִיבֹת יְרוּשָׁלִַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה וּבְעָרֵי הָהָר וּבְעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב כִּי אָשִׁיב אֶת שְׁבוּתָם נְאֻם יְיָ: ירמיהו לב מד
4. וְאָמַר אֲבִי הַנַּעֲרָ אֶל הַזְּקֵנִים אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִשְׂנָאֶהָ: דברים כב טז
5. וְאֶקַּח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת הַחֲתוּם הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְאֶת הַגְּלוּי: ירמיהו לב יא

[s] **גליון הש"ס**
תוס' ד"ה והלכתא וכו' וא"ת אמאי איצטריך. עי' ברכות דף יב ע"ב וגמע"ל שם: **בא"ד** דע"כ בכולי גמרא. וכן דעת רש"י עירובין ד' נב ע"ב ד"ה ממלן והכי"ק פ"ב דשבת דף טו: **בסה"ד אע"ג** דבכל דוכתא ק"ל כוותיה. ועי' מגילה ד' כט ע"ב תד"ה והלכתא:

[t] **הגהות הב"ח**
(א) תוס' ד"ה הא לא וכו' כותבו בלבד הס"ד: (ב) ד"ה הלכתא וכו' הלכות מדינה. ע"ב הא' ליתא אשכחן לקמן בדף לח ע"ב:

[u] **מוסף תוספות**
א. מדלא קאמר בהא כדקאמר על רשב"ג. תוס' הרא"ש. ב. משום דרבה ורב יוסף כי היכי דפליגי בשיראי הכי נמי פליגי במקדש בכל דבר ואפילו באבנים טובות ומרגליות והוי אמינא דהלכה כרבה ולעולם מקודשת. רשב"ם. ג. שאינם שוים אלא מעט. תוס' טוף. ד. שאין בקיאין בהם אלא אומנים ומצוי בהם הטעות גדולה מאוד. ריטב"א. ה. תחילה. מרדכי. ו. ש"מ דלר"מ לא מהני בדבר. תוס' הרא"ש כתובות נב. ז. [כלומר] בלא כח השטר. תוס' הרא"ש. ח. דהויה ילפינן ליה מציאה והתם המקנה כותבו. תוס' הרא"ש. ט. אף הכא נמי הבעל כותבו. תוס' הרא"ש. י. דקאמר הלכתא נינהו ולא קאי אלא אחדא. תוס' הרא"ש.

[v] במנה ונתן לה דינר מקודשת וישלים, וכדאסקה רב אשי דמונה והולך דעתה אכולא מנה. **כרבא** א"ר נחמן. דמנה אין כאן ומשכון ליכא. ואע"ג דליכא מאן דפליג אדרב נחמן, כיון דאיכא ברייתא דלכאורה משמע דפליג עלייהו, איצטריך תלמודא למפסק כוותיה לאשמועינן דהנהו שינויא דמשני שינוייא הוו. על הנייר **או על החרס.** אע"פ שיכול הכתב להזדייף בהני, כיון דאיכא עדים כשנתן לה השטר בתורת הקדושין, דקדושי בלא סהדי לאו כלום הוא, לא איכפת לן. ובפ"ק דגיטין [י, א] אסיקנא דמהובר פוסל בקדושין כגיטין. והיכא דכתב תנאי בקדושין ודאי דאע"ג דבגיטין אם כתבו קודם התורף הויא ספק מגורשת [עי' רמב"ם הל' גירושין פ"ח ה"ד], בשטר קדושין ליכא תורף שאין שם אלא שם האיש ולא שם האשה ולא זמן. ועוד, דבכל דוכתא תשכח דאיתקש הויה ליציאה אלא במה שפוסל הגט מהיות גט, אבל במה שהוא ספק לא מדמינן קדושין לגיטין, שלא הקישה תורה קדושין לגיטין אלא בגט ואינו גט, אבל מספק לא איירי קרא, דליכא ספיקא קמי קודשא בריך הוא. ואפילו תימא דמשום שהקישה תורה הויה ליציאה יש לנו לומר שמה הוא ספק בגרושין הכי נמי בקדושין, הא ליכא תורף בקדושין, הלכך הויא מקודשת ודאי. ומ"ש בעל השלמה] דמקודשת מספק אינו כמו שכתבנו. **הלכתא נינהו.** כלומר שכך קבלו פי' ענין קדושין מסיני מפי משה רבינו. **שלא בגרה.** דהויא ברשות אביה. שלא לשמה. שכתבו לתתו לרחל ונתנו ללאה.

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

הן הן הדברים הנקנים באמירה. תימה דבפרק שני דייני גזירות (כתובות קט.ע) תנן הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל תשב עד שתלבין ראשה ולמה תשב ישלמה ויקרא חמיו לדין כיון דהן הן דברים הנקנין באמירה וי"ל שהחתן אינו רוצה לטרוח בב"ד ולמיקם בדינא ורשב"ם פי' דדוקא כשמתון התנאים עמדו וקדשו אז נקנים באמירה[א] ומדקדק מדקתני עמדו והוא דשני דייני גזירות מיירי בשלא קדשו מתוך הדברים ומ"מ מאחר שהסכימו על כך תשב עד שתלבין ראשה ומיהו אין ראיה מלשון עמדו דאורחיה דגמרא בהכי כמו קטנה שלא מיאנה (והגדילה) ועמדה ונשאת ביבמות פ' ב"ש (דף קח.) ור"ת פי' דהא דאמר נקנים באמירה בנישואין ראשונים דוקא שהאב משיא את בתו ויש לו קירוב דעת גדול אצל חתנו אבל התם מיירי בשאיים וכן היה אומר ר"ת אין נקנין באמירה אלא כשהאב פוסק אבל אחיה ואמה לא[ב]:

[א]יציאה בעינן לשמה אף הוייה בעינן לשמה או דלמא [ג]הויות להדדי מקשינן מה הוייה דכסף לא בעינן לשמה אף הוייה דשטר לא בעינן לשמה בתר דבעיא הדר פשטה [ב]הוייה ליציאה [ג]מקשינן דאמר קרא [ד]ויצאה והיתה: [ג]איתמר כתבו לשמה ושלא מדעתה רבא ורבינא אמרי מקודשת רב פפא ורב שרביא אמרי [ג]אינה מקודשת אמר רב פפא אימא טעמא דידהו ואימא טעמא דידי אימא טעמא דידהו דכתיב ויצאה והיתה מקיש הוייה ליציאה מה יציאה לשמה ושלא מדעתה אף הוייה נמי לשמה ושלא מדעתה ואימא טעמא דידי ויצאה והיתה מקיש הוייה ליציאה מה יציאה בעינן דעת מקנה אף הוייה בעינן דעת מקנה מיתיבי [ד]אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהן מאי לאו שטרי אירוסין ונשואין ממש לא שטרי פסיקתא וכדרב גידל אמר רב [ה]דאמר רב גידל אמר רב [ו]כמה אתה נותן לבנך כך וכך לבתך כך וכך עמדו וקדשו קנו הן הן הדברים הנקנים באמירה: ובביאה: מנא לן אמר ר' אבהו א"ר יוחנן דאמר קרא [2]בעולת בעל מלמד שנעשה לה בעל על ידי בעילה א"ל ר' זירא לר' אבהו ואמרי לה ר"ל לרבי יוחנן [ז]כעורה זו ששנה רבי [3]ובעלה [ח]מלמד שנקנית בביאה אי מהתם הוה אמינא עד דמקדש והדר בעיל קמ"ל מתקיף לה ר' אבא בר ממל אם כן נערה המאורסה דאמר רחמנא בסקילה היכי משכחת לה אי [ט]דאקדיש והדר בעיל בעולה היא אי דאקדיש ולא בעיל לאו כלום הוא אמרוה רבנן קמיה דאביי משכחת לה כגון שבא עליה ארוס שלא כדרכה א"ל אביי עד כאן לא פליגי רבי ורבנן אלא באחר אבל בעל דברי הכל אם[ט] בא עליה שלא כדרכה עשאה בעולה מאי היא [י]דתניא [יא]בא עליה י' אנשים ועדיין היא בתולה כולן בסקילה רבי אומר אומר אני הראשון בסקילה וכולן בחנק אמר רב נחמן בר יצחק משכחת לה כגון שקדשה בשטר הואיל וגומר ומוציא גומר ומכנים ור' יוחנן האי ובעלה מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה זו נקנית בביאה ואין אמה העבריה נקנית בביאה ס"ד אמינא תיתי בק"ו מיבמה ומה יבמה שאין נקנית בכסף נקנית בביאה זו שנקנית בכסף אינו דין שנקנית בביאה [יב]מה ליבמה שכן זקוקה ועומדת ס"ד אמינא הואיל וכתב [4]אם אחרת יקח לו הקישה הכתוב לאחרת מה אחרת מיקניא בביאה אף אמה העבריה מיקניא בביאה קמ"ל ורבי האי סברא מנא ליה א"כ לכתוב רחמנא ובעל מאי ובעלה שמע מינה תרתי ולרבא דאמר [יג]בר אהינא אסברה לי כי יקח איש אשה ובעלה קידושין המסורין לביאה הוו קידושין קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין מאי איכא למימר אם כן נכתוב קרא או בעלה מאי ובעלה שמע מינה כולהו ורבי האי בעולת בעל מאי עביד ליה האי מיבעי ליה בעל עושה אותה בעולה שלא כדרכה ואין אחר עושה אותה בעולה שלא כדרכה ומי אית ליה לרבי האי סברא והתניא באו עליה י' אנשים ועדיין היא בתולה כולם בסקילה רבי אומר אומר אני הראשון בסקילה וכולם בחנק אמר

יציאה בעינן לשמה. דכתיב (דברים כד) וכתב לה לשמה[מ]: **הוייה דכסף לא בעינן שהפא לשמה.** שהפא לורת הדיבור טבועה לשמה: **הדר פשטה.** ויצאה והיתה שהרי עיקר שהשטר קונה בשאה מכאן למדנו[נ]: **שלא מדעתה.** קודם הכתיבה לא נמלך בה ואח"כ הודיעה וקבלתה ובגדולה קאי והוא הדין בקטנה וערה לשמה ושלא מדעת אביה: **מה יציאה שלא מדעתה.** שהרי על כרחה היא מתגרשת: **דעת מקנה.** היינו בעל שהקנה אותה בגט זה לעצמה ופוטרה ממנו ובעינן שיכתוב מדעתו דכתיב וכתב לה: **אף כאן דעת מקנה.** דהיינו האשה שנקנית לבעל: **מאי לאו שטרי אירוסין ממש.** כגון בתך מקודשת לי: **שטרי פסיקתא.** התנאים שביניהם וממון שפוסקין זה לזה: **באמירה.** אלא קנין שהקידושין הן גמר הדבר דבהיא הנאה דקא מתחתני אהדדי גמרי ומקני[פ] ובאותן התנאים קאמר שהעדים אין רשאין לכתוב עליהם שטר אלא מדעתם דיחא להו שתהא כמלוה על פה ולא כמלוה בשטר: **אמר קרא בעולת בעל.** כי ימצא איש שוכב עם אשה בעולת בעל: **בעורה זו.** בתמיה וכי איכא מקובלת עליך שאתה מחזר ללמדה ממקום אחר: **עד דמקדש.** בכסף והדר בעיל דכתיב כי יקח דהיינו כסף והדר ובעלה: **א"כ.** דהכי קאמר קרא דבעינן כסף ויציאה ובלאו ביאה לא מקדשה: **נערה מאורסה דבסקילה בו'.** הלכך ע"כ כי יקח הוו קידושין לעצמן ובעלה הוו קידושין לעצמן אלא כסף ומשכחת סקילה בקידושי כסף אלא ביאה: **בעולה היא.** וסקילה בבתולה כתיבא (דברים כב) כי יהיה נערה בתולה מאורסה לאיש וגו' ודרשינן (כתובות דף מח:) בתולה ולא בעולה שהבעולה בחנק כשאר אשת איש: **שלא כדרכה.** דאיתקוש משכבות להדדי דכתיב (ויקרא כ) משכבי אשה שתי משכבות וקרינא בה כי יקח ובעלה ואכתי בתולה היא: **א"ל אביי.** ליכא לאוקמי הכי דאי בא עליה ארוס שלא כדרכה תו לא הויא בסקילה דעד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי גבי באו עליה עשרה שלא כדרכה ואמרו כולן בסקילה אלא באחר שאינו בעלה אבל בעלה עושה אותה בעולה בשלא כדרכה דילפינן לה מבעולת בעל דכלקמן: **ועדיין היא בתולה.** שבאו כולן עליה שלא כדרכה: **הראשון בסקילה.** לקמן יליף טעמא בשמעתין: **משכחת לה.** דבסקילה: **שקידשה בשטר.** והיא לא בעיא ביאה: **דהואיל וגומר ומוציא גומר ומכניס.** בלא ביאה הלכך אם לאו דר' יוחנן הוה אמינא לגבי כסף עד דמקדש ובעיל אבל השתא דנפקא לן מבעולת בעל דבבעילה לחודה מיקדשה ע"כ כי יקח דיליף קיחה קיחה אגמריה דבכסף לחודה מיקדשה דאי עד דמקדש ובעיל כסף מאי אהני: **נאחרת.** אשתו: **א"כ.** דלא אשמעינן אלא קידושי ביאה לכתוב ובעל מאי ובעלה זו ולא אמה העבריה: **ונרבא דאמר.** לקמן בפ' שני גבי מקדש אחת משתי אחיות סתם לא הוו קידושין הואיל ואין רואיין לביאה שאינו יודע איזו אשתו ואיזו אחות אשתו שהיא בכרת ואמר רבא בר אהינא אסברה לי חכם אחד ששמו בר אהינא לימדני טעם זה מן המקרא כי יקח ובעלה קיחת כסף הראויה לבעילה הוא דהויא קיחה מנא ליה הא דדרשי' ליה לכדרבי ולמעוטי אמה: **א"כ.** דלקידושי ביאה ולמעוטי אמה ותו לא יליף מינה לכתוב לו בעלה: **מאי ובעלה.** משמע דקאי נמי אקיחה למילף הך דבר אהינא: **הא סברא.** דאין אחר עושה אותה בעולה שלא כדרכה:

מודה

ועדיין היא בתולה, ובסקילה היא שקנאה באותה ביאה. באחר. אם בא עליה אחר שלא כדרכה אם היא בחנק כבעולה או בסקילה. (בכדרכה) [שלא כדרכה עשאה בעולה]. וחנק[פ] היא (ואת) [ואי] אמרת קדושין וביאה בעינן היכי משכחת לה נערה בסקילה. ומתרץ דמשכחת לה מאורסה ובסקילה שקדשה בשטר. הואיל ושטר גומר הקדושין בלא דבר אחר.

עין משפט נר מצוה

עג א מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה ז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן קלא סעיף ח:

עד ב מיי' פ"ג מהל' אישות הלכה ד סמג סס טוש"ע אה"ע סי' לב סעיף ח:

עה ג מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע שם:

עו ד מיי' פכ"ד מהל' מלוה הלכה ח סמג עשין לד טוש"ע אה"ע סי' נח:

עז ה מיי' פ"ג מהל' אישות הלכה יג וסי"ו מהלכות זכיה ומתנה הלכה י סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' נח:

עח ו מיי' פ"ג מהל' אישות הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר:
דברים כד ב

2. כִּי יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב עִם אִשָּׁה בְּעֻלַת בַּעַל וּמֵתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבִעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל: דברים כב כב

3. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ:
דברים כד א

4. אם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעִנָּתָהּ לֹא יִגְרָע: שמות כא י

מוסף רש"י

הויה. קידושין שמהוה כהן עצמה לבעל (גיטין כא:). **אף הוייה בעינן לשמה.** הוייה דשטר בעינן לשמה שהרי עיקר מה שהשטר קונה בשאה מכאן למדנו דמדאיתקש הוייה ליציאה (רש"י רי"ף). **הויות להדדי מקשינן.** והיתה לאיש אחר (דברים כד) כל הוויות קדושין במשמע, כסף ושטר ויציאה (כתובות עד.). **ושלא מדעתה.** לא ידעה כשנכתב (לקמן מח.). **מה יציאה לשמה ושלא מדעתה.** לא בעינן כתיבה מדעתה שהרי בעל כרחה מגרשה (שם). **מה יציאה בעינן.** בכתיבת הגט, **דעת מקנה.** דהיינו בעל שמקנה את האשה לעצמה בגט זה, **אף הוייה בעינן דעת מקנה.** והיא האשה שמקנה את עצמה לבעל בשטר זה (שם). **מדעת שניהם.** אבי המתן ואבי הכלה (רשב"ם קסז:). **שטרי אירוסין ונשואין ממש.** שטר שמקדש בו את האשה, הרי את מקודשת לי כותב בשטר ומוסר לה, ואשמעינן דצריך לכתוב על פיה, כדרך פפא ורב שרביא דאמרי מקנו שלא מדעתה אינה מקודשת (כתובות קב:).

ונשואין, כתובה (רשב"ם ב"ב קסז:). **וכדרב גידל.** שכותב תנאי זה בשטר (מו"ק יח:). **כעורה זו ששנה רבי.** כלומר וכי מכוערת היא בעינך משנה זו ששנה רבי (חולין קסז:). **הראשון בסקילה וכולן בחנק.** דגבי סקילה לבדו כתיב, וקלא יתירא הוא למעוטי כי האי גוונא, דאף על גב דקרינא ביה בתולה, אין בסקילה אלא אחד מהם שאכב עמה לבדו, דהיינו דאשון שביאתו היתה יתירה (סנהדרין סו:). **שכן זקוקה ועומדת.** לזה מחמת קידושי המת ואין ביאה כאה אלא לגמור, אבל קנין דמעיקרא לא (לעיל ד:). **לאחרת.** לקיחת קדושין (לקמן סז.). **בר אהינא אסברה לי.** הביני דבר זה שיכולני להבין לו ראיה מן התורה (לקמן נא.). **כי יקח איש אשה.** דהיינו קידושי כסף דגמרינן להו קיחה קיחה, וכתיב **ובעלה,** דבעינן ראיה לביאה (שם). **קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין.** קידש אחת משתי אחיות ולא פירש אחה מהם דאין יכול לישא אחת מהן דשמא זו היא אחות אשתו (לקמן נא.).

מוסף תוספות

א. ה"מ כשקדשו מיד מתוך התנאי או לאחר זמן והזכירו התנאים בשעת קידושין אבל התנו עתה וקדש לאחר זמן ולא הזכירו התנאים לאו דברים הנקנים באמירה הם. תוס' כתובות קט. ב. בירושלמי (כתובות פ"ה ה"א) אבל לא אח ע"י אחותו ולא אשה ע"י בתה ואפ' היא קטנה, ובלבד מן הנשואין הראשונים אתיא כר' חנינא המשיא את בנו בבית זכה בנו בבית ובלבד מן הנשואים הראשונים וכן כתב רמב"ם (אישות פכ"ג ה' יג'). תוס' הלמ"ש. וע"ע תוס' כתובות קט.

תוס' ר"י הזקן

הויה דכסף. שאינו צריך לצייר צורת הכסף או להתיכו לשמה. **[יציאה בעינן לשמה].** דכתיב וכתב לה לשמה. **שלא מדעתה.** שלא ידעה האשה כשכתבו ונתנו לה ונתרצית. **דעת מקנה.** בגט היינו הבעל, ובקדושין האשה שהיא מקנה עצמה לו. **פסיקתא.** שפוסקין על עצמן לתת להן. ואע"ג דהלכתא בלא טעמא, אין כותבין דניחא להו למיהוי מלוה על פה ולא תהוי מלוה בשטר. ופסקו הרי"ף והרי"ם ז"ל [אישות פ"ג ה"ד] דאינה מקודשת, דרב אשי אוקמה בפ' הנושא [כתובות קב, ב] בשטרי אירוסין ממש, ומדעת שניהם מהאיש ומהאשה קאמר. וכתב רבינו חננאל וקי"ל כרב פפא ורב שרביא, ויש מי שפסק כרבא ורבינא והדבר צ"ע. ע"כ. **והיא בעולת בעל.** אית דגרסי, כי ימצא איש שוכב עם אשה בעולת בעל [דברים כב, כב]. **כעורה.** כלומר וכי נמאסת הברייתא דתני רבי, מה צורך ללמוד ממקום אחר. **דקדיש ובעל.** דתרוייהו בעינן, דכתיב כי יקח דהיינו קדושי כסף. **בעולה היא. ובחנק היא. שלא כדרכה.**

מסורת הש"ס

ח) [כתובות מו: עד.], ט) [לעיל ה. וש"נ], י) כתובות קב: לקמן מח., יא) כתובות קב: ש"ב קסז:, יב) כתובות קב: מועד קטן יח:, יג) [חולין קטו: קיח.], יד) לעיל ד:, טו) [כמ"ר: דמקדש. ועי' יעב"ץ], טז) [כמ"ר ודפו"ר: ד"ה עושה אותה בעולה שלא כדרכה, וכדלקמן בסוה"ע], יז) סנהדרין סו:, יח) [לעיל ד:], יט) לקמן נא, כ) [גיטין כד ע"ב], כא) [לעיל ה ע"ב], כב) [כתובות קב ע"ב], כג) [וסס ד"ה תמצא], כד) [גלאה דל"ל ומחנק היא],